

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 510/2011-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. novembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., M., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 230/2010 z 31. marca 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2011 doručená sťažnosť M. M., M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 230/2010 z 31. marca 2011 a ktorou žiadala sťažovateľka vydať tento nález:

„Právo sťažovateľky

- *domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,*

- *na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*

bolo uznesením Krajského súdu v Košiciach vo veci sp. zn. 5 Co 352/2009 a uznesením Najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 230/2010 zo dňa 31. 3. 2011 a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 5 Co 352/2009-295 zo dňa 04. 03. 2010 a uznesením Najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo230/2010 zo dňa 31.3.2011 a vracia vec Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Krajskému súdu v Košiciach pokračovať v porušovaní namietaného práva sťažovateľky.

Odporcovia v 1. a 2. rade sú povinní nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

Ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľky a zo spisu Okresného súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 160/2007, ktorý ústavný súd pripojil pre účely rozhodovania o sťažnosti, právna predchodkyňa sťažovateľky doručila pôvodne Okresnému súdu Michalovce 27. októbra 2006 žalobu, ktorou sa proti JUDr. M. M. (ďalej len „žalovaný“) domáhala uloženia povinnosti žalovanému vrátiť žalobkyni podiel $\frac{1}{4}$ z nehnuteľností, ktorý právna predchodkyňa sťažovateľky darovala žalovanému zmluvou zo 7. júna 1994, a ktoré sú zapísané na LV č. 537, k. ú. V., obec M. ako parc. č. 85 záhrady o výmere 2 204 m², parc. č. 586 zastavané plochy o výmere 811 m² a rodinného domu súp. č. 518 na parc. č. 586 (ďalej len „nehnuteľnosť“). Uviedla, že darovacou zmluvou zo 7. júna 1994 darovala žalovanému a jeho vtedajšej manželke (svojej dcére) – sťažovateľke – polovicu

nehnuteľnosti. Po tom, čo ich manželstvo zaniklo rozvodom a ich majetok patriaci do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov nebol vyporiadany dohodou a v trojročnej lehote nebola podaná na súd žaloba o jeho vyporiadanie, nehnuteľnosť je v podielovom spoluvlastníctve žalovaného a sťažovateľky, pričom každý z nich je jej podielovým spoluvlastníkom v $\frac{1}{4}$ k celku. Žalovaný po šiestich rokoch po tom, čo sa z nehnuteľnosti (v ktorej bývala sťažovateľka so svojou matkou) odsťahoval, vnikol do nej, vyhrážal sa sťažovateľke usmrtením, jej matke opakovane v priebehu rokov 2003 – 2005 prikazoval, aby sa vystáhovala do domova dôchodcov, a aj inak (konaním podrobne popísaným v žalobe) sa opakovane správal spôsobom, ktorým hrubo porušoval dobré mravy. Žalobkyňa poukazovala na to, že žalovaný takto konal napriek jej zlému zdravotnému stavu a vysokému veku (78 rokov). V súvislosti s konaním žalovaného sa viedlo proti nemu trestné konanie i priestupkové konania. Právna predchodkyňa sťažovateľky preto žiadala vrátiť dar podľa § 630 Občianskeho zákonníka. Po tom, čo pôvodná žalobkyňa... zomrela, okresný súd v konaní pokračoval so sťažovateľkou a J. T. (ďalej len „žalobca v 2. rade“) ako žalobcami, ktorí žalobu zmenili tak, že sa domáhali uloženia povinnosti žalovanému vrátiť do dedičstva po ich právnej predchodkyni spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti vo veľkosti $\frac{1}{4}$. Okresný súd uznesením č. k. 10 C 160/2007-107 z 12. februára 2008 konanie zastavil pre prekážku res iudicata, jeho rozhodnutie však bolo zrušené uznesením krajského súdu č. k. 11 Co 82/2008-122 z 10. septembra 2008 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

Okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom č. k. 10 C 160/2007-215 z 9. júna 2009 tak, že žalobe sťažovateľky (a žalobcu v 2. rade) vyhovel a zaviazal žalovaného nahradiť žalobcom trovy konania. Mal za preukázané, že žalovaný sa správal voči pôvodnej žalobkyni, ako aj voči sťažovateľke spôsobom, ktorý je hrubým porušením dobrých mravov a prejavom hrubého nevďaku voči daryni a osobe jej blízkej. Okresný súd uviedol, že takýmto konaním bolo najmä oslovovanie hrubými výrazmi sťažovateľky a jej matky. Konanie žalovaného bolo preukázané i svedeckými výpoveďami svedkov J. S. a V. Z., o vierohodnosti výpovedí ktorých nemal okresný súd dôvod pochybovať, čím bola vyvrátená aj obrana žalovaného, ktorý tvrdil, že v čase od 18. októbra 2004 do 31. októbra 2008 v dome ani vo dvore, kde sťažovateľka s matkou bývali, vôbec nebol.

Proti tomuto rozsudku podal 13. júla 2009 žalovaný s poukazom na § 205 ods. 2 písm. d) a f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) (nesprávne vyhodnotenie výsledkov vykonaného dokazovania a nesprávne právne posúdenie veci) odvolanie, ktorým žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť. Uviedol, že podľa jeho názoru v konaní nebolo preukázané také jeho správanie, ktoré by odôvodňovalo vrátenie daru, zotrval na tvrdení, že v nehnuteľnosti v čase od 18. októbra 2004 do 31. októbra 2008 vôbec nebol, a zdôraznil, že pri výsluchu svedkov boli svedkom kladené navádzajúce otázky. Poukázal i na rozdiely v obsahu výpovedí svedkov, tak ako sú uvedené v zápisnici z pojednávania a skutkovými zisteniami z nich uvedenými v odôvodnení rozsudku.

Krajský súd uznesením č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Rozhodol tak s poukazom na ustanovenie § 221 ods. 1 písm. f) a h) OSP a uviedol, že takto postupoval z dôvodu, že súd prvého stupňa odňal žalovanému možnosť konať pred súdom a vec nesprávne právne posúdil tým, že nedostatočne zistil skutkový stav. Poukázal najmä na to, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu je nedostatočné a nepostačuje pre záver, že žaloba je dôvodná, ako aj na to, že nebola vykonaná konfrontácia medzi žalovaným a svedkom S. Uložil okresnému súdu zopakovať výsluch svedkov v súvislosti s tvrdeniami žalovaného, že zachránil pôvodnej žalobkyni život privolaním rýchlej zdravotnej pomoci, uložil zistiť zo záznamu o privolaní rýchlej zdravotnej pomoci, či je toto tvrdenie žalovaného pravdivé, a poukázal na nedostatočné odôvodnenie záveru okresného súdu o tom, že konaním žalovaného bola dosiahnutá potrebná intenzita rozporu s dobrými mravmi, ktorú vyžaduje § 630 Občianskeho zákonníka.

Proti tomuto rozhodnutiu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila § 236 ods. 1 a § 237 písm. f) a g) OSP (odňatie možnosti konať pred súdom a rozhodovanie vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom) a dovolaciemu súdu navrhla napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. V dovolaní sťažovateľka uviedla, že v odvolacom konaní bola odňatá zákonnému sudcovi, pretože podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach pre rok 2009 (ďalej len „rozvrh práce“) mal o odvolaní žalovaného rozhodnúť odvolací senát v rovnakom zložení, v akom rozhodoval už prv o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu č. k. 10 C 160/2007-107 z 12. februára 2008, teda vo veci vedenej pred krajským súdom pod

sp. zn. 11 Co 82/2008, keď predsedom senátu bola JUDr. J. Č. Pri rozhodovaní vo veci sp. zn. 5 Co 352/2009 bol predsedom senátu JUDr. J. S. Sťažovateľka v dovolaní vytkla krajskému súdu i to, že hoci žalovaný odôvodnil svoje odvolanie iba odvolacími dôvodmi podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) OSP (nesprávne vyhodnotenie výsledkov vykonaného dokazovania a nesprávne právne posúdenie veci), a teda neuviedol odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. c) OSP, a navyše, napriek tomu, že odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil prvostupňový súd, zrušil rozsudok okresného súdu, a tým prekročil rozsah svojej právomoci danej mu § 212 ods. 1 a 3 OSP.

Sťažovateľka proti uzneseniu krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 podala aj sťažnosť ústavnému súdu, v ktorej žiadala ústavný súd, aby vydal nález, ktorým konštatuje, že postupom a uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a ktorým uznesenie krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 zruší. Ústavný súd túto sťažnosť odmietol pre neprípustnosť uznesením č. k. II. ÚS 400/2010-21 z 30. septembra 2010 po zistení, že proti rovnakému uzneseniu krajského súdu bolo podané aj dovolanie.

Najvyšší súd o podanom dovolaní rozhodol uznesením sp. zn. 2 Cdo 230/2010 tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Rozhodnutie odôvodnil tým, že odvolací súd zrušil rozhodnutie prvostupňového súdu z dôvodu, že žalovanému bola odňatá možnosť konať pred súdom v dôsledku nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu, pričom vo vzťahu k tomuto dôvodu je nerozhodné, či žalovaný vo svojom odvolaní takýto dôvod označil, alebo nie, pretože odvolací súd mal povinnosť na takúto vadu prihliadať, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vo vzťahu k tvrdeniu sťažovateľky, podľa ktorého vo veci nerozhodoval na odvolacom súde zákonný sudca, najvyšší súd uviedol, že sťažovateľkou označený princíp vyplývajúci z rozvrhu práce odvolacieho súdu, podľa ktorého mal vo veci rozhodovať senát rovnakej predsedníčky, aký rozhodoval o skoršom odvolaní sťažovateľky v rovnakej veci, nebol porušený, pretože tento princíp sa vzťahuje iba na meritórne rozhodovanie, zatiaľ čo skoršie odvolanie sťažovateľky smerovalo proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania pre prekážku *res iudicata*.

Sťažovateľka sťažnosť doručenu ústavnému súdu na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 odôvodnila tým, že toto rozhodnutie porušuje zákon, je krajne arbitrárne, neudržateľné a je v priamom rozpore s podstatou práva na spravodlivý proces. Krajský súd bol v odvolacom konaní nesprávne obsadený, pretože z rozvrhu práce sp. zn. 1 Spr R/73/2008, s. 64 a nasl. (Pravidlá pridelovania vecí, ods. 1 a 3) vyplýva, že v občianskoprávných agendách v prípade, ak už raz odvolací súd rozhodoval vo veci o podanom odvolaní, o ďalšom odvolaní v rovnakej veci rozhoduje senát v rovnakom zložení, čo vo veci sťažovateľky nebolo rešpektované, pretože o skoršom odvolaní sťažovateľky (proti uzneseniu o zastavení konania) rozhodoval senát predsedníčky JUDr. J. Č. a o napadnutom rozhodnutí senát predsedu JUDr. J. S. K porušeniu označených základných práv sťažovateľky krajským súdom došlo aj tým, že hoci odvolanie žalovaného bolo odôvodnené odvolacími dôvodmi podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) OSP, krajský súd zrušil rozsudok prvostupňového súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f) a h) OSP, teda z iných dôvodov a bez toho, aby boli naplnené; to všetko napriek jeho viazanosti rozsahom podaného odvolania. Krajský súd zrušil prvostupňové rozhodnutie z dôvodu, že prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil tým, že nedostatočne zistil skutkový stav, a z dôvodu, že prvostupňový súd odňal žalovanému svojím postupom možnosť konať pred súdom. Takto ale postupoval krajský súd napriek tomu, že sa nezmieňuje vôbec o tom, že by prvostupňový súd nesprávne právne vec posúdil tým, že na jej posúdenie použil ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka. Žalovaný v podanom odvolaní nenamietal to, že by prvostupňový súd nedostatočne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, a navyše sám sa na pojednávaní pred okresným súdom 9. júna 2009 vyjadril, že nemá ďalšie návrhy na dokazovanie. Odvolací súd bol v zmysle § 213 ods. 1 OSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil okresný súd. V odvolaní žalovaný nenamietal ani to, že by mu bola odňatá prvostupňovým súdom možnosť konať pred súdom. Je pravdou, že odvolací súd v zmysle § 212 ods. 3 OSP má možnosť prihliadať na vady konania aj bez toho, aby ich odvolateľ v odvolaní výslovne namietal, avšak iba v prípade, ak tieto vady museli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. To však vo veci sťažovateľky nebolo splnené. Tým krajský súd prekročil rozsah svojej právomoci danej mu § 212 ods. 1

OSP. Z obsahu spisu okresného súdu vyplýva, že okresný súd postupoval v súlade s Občianskym súdnym poriadkom, urobil správne skutkové závery na základe vykonaných dôkazov a vec aj správne právne posúdil.

Tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 230/2010 z 31. marca 2011 sťažovateľka odôvodnila tým, že najvyšší súd sa meritórne jej dovolaním nezaoberal, odmietol ho bez toho, aby boli pre takýto postup splnené zákonné podmienky. Vychádzal z názoru, podľa ktorého tvrdenie sťažovateľky o tom, že vo veci mal na krajskom súde rozhodovať rovnaký senát, aký rozhodoval v jej veci už prv, by obstálo iba vtedy, ak by odvolací súd v prvom prípade rozhodoval vo veci samej. Vo veci sťažovateľky však prvý raz odvolací súd meritórne nerozhodoval, pretože rozhodoval o odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania, a teda nejde o rozhodnutie vo veci samej. Tento názor najvyššieho súdu je však podľa názoru sťažovateľky založený na takom výklade ustanovení rozvrhu práce krajského súdu, ktorý nezodpovedá jeho účelu a zmyslu. Je síce pravdou, že v rozhodnutí o zastavení konania sa nerozhoduje o oprávnenosti nárokov žalobcu, ale na druhej strane nejde iba o procesné rozhodnutie porovnateľné napríklad s rozhodnutiami o vedení konania. Podľa názoru sťažovateľky aj pri nejasnom vymedzení pojmu „rozhodnutie vo veci samej“ je zrejmé, že aj v prípade ak odvolací súd už prv rozhodoval o odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania, mal o ďalšom odvolaní rozhodovať rovnaký senát – uznesením o zastavení konania sa konanie končí; odvolania proti uzneseniam, ktorými sa nerozhodne vo veci samej, sa nepredkladajú v priebehu konania na rozhodnutie odvolaciemu súdu (§ 209 ods. 2 OSP). Dovolací súd pri výklade pojmu rozhodnutia vo veci samej použil reštriktívny výklad, nevzal do úvahy osobitosti uznesenia o zastavení konania. Dovolanie sťažovateľky bolo však prípustné nielen s poukazom na § 237 písm. g) OSP, ale aj s poukazom na § 237 písm. f) OSP. Dovolací súd sa dostatočne nezaoberal argumentáciou sťažovateľky uvedenou v dovolaní a nevysporiadal sa s ňou (najmä pokiaľ ide o viazanosť skutkovým stavom tak, ako ho zistil prvostupňový súd, a rozhodovanie odvolacieho súdu nad rámec dôvodov odvolania znamenajúce nemožnosť rozhodnúť tak, ako odvolací súd rozhodol). Ak dovolací súd prisvedčil názoru krajského súdu o nepreskúmateľnosti rozhodnutia okresného súdu pre

nedostatok dôvodov, odchýlil sa tým od vlastnej stabilnej judikatúry, jeho rozhodnutie je ojedinelé a bezprecedentné.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka sťažnosťou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru postupom a uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 a postupom uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 230/2010 z 31. marca 2011.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd rozhodujúc o predchádzajúcej sťažnosti sťažovateľky namietajúcej porušenie rovnakých základných práv uznesením krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 v uznesení č. k. II. ÚS 400/2010-21 z 30. septembra 2010 konštatoval, že lehotu na podanie (tejto) ústavnej sťažnosti bude považovať za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu, ak bude zachovaná vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu o paralelne podanom dovolaní.

Sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu ňou označených základných práv došlo tak rozhodnutím krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010, ako aj rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 230/2010 z 31. marca 2011. K porušeniu ňou označených základných práv rozhodnutím krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 malo dôjsť tým, že toto rozhodnutie je arbitrárne, nedostatočne odôvodnené, ako aj tým, že bolo vydané nezákonným senátom odvolacieho súdu, a tým, že jeho vydaním prekročil krajský súd svoju právomoc. K porušeniu základných práv dovolacím súdom malo dôjsť tým, že dovolací súd odmietol jej dovolanie napriek tomu, že boli splnené všetky podmienky na jeho meritórne prerokovanie.

Krajský súd odôvodnil uznesenie č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 takto:

„Odvolací súd bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p. - v ostatných prípadoch, t.j. neuvedených v § 214 ods. 1 možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania) prejednal odvolanie žalovaného v rozsahu vyplývajúcom z § 212 ods. 1, 3 O.s.p. a rozsudok vo všetkých výrokoch zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. f) a h) O.s.p., lebo súd prvého stupňa účastníkovi konania jeho postupom odňal možnosť konať pred súdom a ďalej nesprávne vec právne posúdil tým, že nedostatočne zistil skutkový stav. S poukazom na § 221 ods. 2 O. s. p., ak dovolací súd zruší rozhodnutie môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prerušiť konanie, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu do právomoci ktorého vec patrí, preto odvolací súd po zrušení rozsudku vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Odvolací dôvod podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. je daný vtedy, ak pred súdom bol taký postup v konaní, že vo všeobecnosti znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu O.s.p. priznáva a ktorý sa prejavil už v priebehu konania a nielen pri rozhodovaní.

Neúplnosť zistenia skutkového stavu podľa § 205 ods. 2 písm. c) O.s.p. je v sporovom konaní odvolacím dôvodom len za predpokladu, že príčinou neúplných skutkových zistení bola okolnosť, že súd nevykonal účastníkom navrhnutý dôkaz, spôsobilý preukázať právne významnú skutočnosť (preto, že ju nepovažoval za rozhodujúcu pre vec), avšak samotná okolnosť, že by nevykonal dôkazy účastníkmi navrhnuté nemôžu byť v sporovom konaní spôsobilým odvolacím dôvodom. Účastník, ktorý odvolaním uplatnil tento odvolací dôvod, musí súčasne označiť dôkaz, ktorý hoci bol navrhovaný – nebol vykonaný a uviesť právne významné skutočnosti, ktoré síce boli tvrdené, avšak súd nezisťoval. Súdom prvého stupňa vykonané dôkazy zatiaľ nedávajú dostatočný podklad pre úplné zistenie skutkového stavu a zároveň spochybňujú záver urobený súdom prvého stupňa, že boli splnené podmienky na vrátenie daru podľa § 630 OZ. ...

Súd rozhodne na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné alebo závažné pochybnosti.

Zákonná úprava obsiahnutá v ust. § 120 O.s.p. rešpektuje zásadné rozdiely medzi sporovým a nesorovým konaním. Zároveň akceptuje tú skutočnosť, že vzhľadom k povahe

oboch týchto konaní, dokazovanie v sporovom konaní je založené na iných základoch ako dokazovanie v konaní nesorovom, sporové konanie je totiž ovládané prejednávacou zásadou, ktorá je tradične historicky chápaná tak, že tvrdiť skutočnosti a navrhovať na ich preukázanie dôkazy je vecou účastníkov konania.

Zákon v ust. § 120 ods. 1 veta tretia O.s.p. vychádza z toho, že súd nie je pri vykonávaní dôkazov odkázaný len na formálny návrh účastníka na vykonanie dôkazu, ale pripúšťa možnosť vykonať aj iné, účastníkmi konania nenavrhované dôkazy. Ich vykonanie však podmieňuje ich výnimočnosťou ako aj nevyhnutnosťou pre rozhodnutie vo veci. Ide teda o také dôkazy, ktoré vyplynú z doterajšieho priebehu konania bez toho, aby zákon ukladal súdu povinnosť takéto dôkazy vyhľadávať. Právo súdu vykonať aj účastníkmi konania neoznačené a nenavrhnuté dôkazy zostáva len v polohe možnosti a nie povinnosti. Je preto na súde, aby v každom konkrétnom prípade posúdil, či výnimočne vykoná aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Z uvedeného vyplýva, že ak dôkaz potrebný a nevyhnutný pre rozhodnutie vo veci vyjde v priebehu konania najavo a súd má o ňom vedomosť, bez ohľadu na návrhy účastníkov konania môže a zároveň aj musí súd výnimočne takýto dôkaz vykonať. Súd po takýchto dôkazoch nepátra, pretože je vecou účastníkov, aby ich vykonanie navrhli a aby sa starali o svoje práva. ...

... dokazovanie je náročná činnosť, ktorú vykonáva predseda senátu alebo samosudca; vykonanie jednotlivých úkonov pri dokazovaní môže sa zveriť členom senátu. Namiesto otázky nie je prípustné so svedkom polemizovať, klásť mu sugestívne otázky alebo kapciózne otázky, ktoré vychádzajú z nepodloženého predpokladu. O prípustnosti otázok rozhoduje predseda senátu alebo samosudca.

Podľa ustálenej súdnej praxe (rozsudok NS ČSR sp. zn. Cdon 385/96) je treba odlišiť vykonanie dôkazu svedeckou výpoveďou, lebo tento dôkaz je špecifický práve tým, že vychádza zo skutočností, ktoré príslušná osoba vníma svojimi zmyslami a ktorá súdu svojou výpoveďou sprostredkuje bez toho, že by o nej mohla či mala urobiť pre súd záväzné skutkové závery.

Z obsahu rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva, že len svedkovia ako aj nebohá matka žalobkyne potvrdili pri výpovedi (J. S. a V. Z.), že od 18.10.2004 do 31.10.2008 bol v dome žalovaný. Správanie sa žalovaného voči nebohej matke žalobkyne (pôvodnej

žalobkyni), ktorú mal oslovovať hrubými výrazmi, súd považoval za hrubé porušenie dobrých mravov a bola dosiahnutá potrebná intenzita podľa § 630 OZ, ktorá sa vyžaduje ako predpoklad dôvodnosti vrátenia daru.

Takéto odôvodnenie rozsudku v konaní o vrátenie daru je stručné a nepostačujúce a nepostačuje pre záver, že žaloba je dôvodná. Z obsahu zápisnice o výsluchu svedkov nesporne vyplýva, že svedkyni V. Z. ako aj svedkovi J. S. boli kladené otázky zo strany súdu ako aj účastníkov, ale keďže žalovaný namietal svedka J. S. a nebola vykonaná konfrontácia, nemožno považovať uvedené výsluchy za dostatočný dôkaz, že títo svedkovia vypovedali úplne a pravdivo a to aj so zreteľom na to, že pôvodná žalobkyňa Z. M. mala veľmi dobre vychádzať so žalovaným. Napokon treba prisvedčiť žalovanému, že ak nikdy svojej svokre neublížil a mal ju rád, lebo sa mu starala o deti z manželstva, robili spolu v záhrade, trpela ischemickou chorobou srdca, mala chorobu mozgu, cukrovku a bola po infarkte, vzhľadom na jej zdravotný stav a tvrdenie žalovaného, že jej mal zachrániť život v čase, keď žalobkyňa v 1. rade bola s deťmi na liečení v T., jej privolal rýchlo zdravotnícku pomoc, nemožno preto považovať záver súdu prvého stupňa za jednoznačný a spôsobilý pre vyhovie žaloby o vrátenie podielu na nehnuteľnosti do dedičstva po Z. M..

Po vrátení veci súdu prvého stupňa okrem opätovného výsluchu svedkov, zistí zo záznamu o privolaní rýchlej zdravotníckej pomoci právnej predchodkyne žalobcov, či tvrdenia žalovaného v odvolaní sú pravdivé, či on privolával zdravotnícku pomoc v čase neprítomnosti žalobkyne v 1. rade, prípadne vykoná aj iné dôkazy navrhnuté žalovaným a až po riadnom a úplnom zistení skutkového stavu súd prvého stupňa opätovne rozhodne vo veci.

Odvolací súd ešte dodáva, že odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa o vyhovie žaloby o vrátení daru, keď nebola dostatočne odôvodnená a vysvetlená dosiahnutá potrebná intenzita, ktorú § 630 vyžaduje ako predpoklad dôvodnosti vrátenia daru, skutkový stav bol zistený len na základe vykonaných dôkazov výsluchmi svedkov a oslovovanie hrubými výrazmi s tým, že žalovaný mal právnu predchodkyňu žalobcov oslovovať hrubými výrazmi, ktoré sa považujú za hrubé porušenie dobrých mravov, zatiaľ nepostačuje pre záver o dôvodnosti žaloby o vrátenie daru a napokon spôsobuje, že toto odôvodnenie neumožnilo žalovanému riadne odôvodniť odvolanie proti rozsudku, keďže súd prvého stupňa sa nezaoberal jeho námietkami v konaní, že v čase od 18.10.2004 do 31.10.2008

vôbec nebol v dome ani na dvore, kde býva žalobkyňa v 1. rade a kde bývala aj pôvodná žalobkyňa Z. M.. Doplnenie dokazovania nemôže vykonať odvolací súd, lebo tým by nahradil súd prvého stupňa ako 1. inštanciu vo veci, keďže platí dvojinštančnosť konania v procese (čl. 46 Ústavy a čl. 6 bod 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv).“

Najvyšší súd uznesenie súdu sp. zn. 2 Cdo 230/2010 z 31. marca 2011 odôvodnil takto:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O. s. p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Dovolanie je v zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a) odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b) ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c) ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovoláním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

S prihliadnutím na námietky dovolateľky a tiež vzhľadom na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.,

dovolací súd sa zaoberal aj otázkou, či sa v konaní na súde nižšieho stupňa nevyskytla niektorá z týchto väd. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonnom ustanovení skutočne trpí. Vady v zmysle § 237 a/, b/, c/, d/, e/ O.s.p. dovolateľka nenamietala, tieto v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Dovolateľka namietala procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ktorú videla v tom, že odvolací súd prekročil rozsah svojej právomoci, pretože je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania. Ďalej uviedla, že z odôvodnenia rozhodnutia jej nie je zrejmé, v čom podľa odvolacieho súdu spočívalo odňatie možnosti konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Zo spisu je zrejmé, že žalovaný napadol rozsudok okresného súdu v celom rozsahu. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že odôvodnenie rozsudku okresného súdu bolo stručné a nepostačujúce pre záver, že žaloba je dôvodná. Konštatoval, že nebola dostatočne odôvodnená a vysvetlená dosiahnutá intenzita, ktorú § 630 Občianskeho zákonníka vyžaduje ako predpoklad dôvodnosti vrátenia daru. Z uvedeného vyplýva, že túto vadu odvolací súd videl v nedostatočnom odôvodnení prvostupňového rozhodnutia, resp. v jeho nepreskúmateľnosti (táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania). Na vady konania pred súdom prvého stupňa mal odvolací súd povinnosť prihliadať, ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 3 O.s.p.). Preto nie je dôležité, či ju žalovaný vo svojom dovolaní

uviedol, alebo nie. Dôvody odvolania pritom neposudzuje odvolací súd len podľa toho, ako ich odvolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vada v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. nebola v dovolacom konaní zistená. To, že túto vadu zistil odvolací súd viedlo k zrušeniu rozsudku prvostupňového súdu.

Dovolateľka ďalej namietala procesnú vadu v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p., ktorú videla v porušení čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, pretože podľa názoru dovolateľky v danej veci nekonal zákonný sudca. Zo spisu vyplýva, že o odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci (§ 159 ods. 3 O.s.p.) rozhodoval senát Krajského súdu v Košiciach 11 Co, pričom jeho predsedníčkou bola JUDr. J. Č. O odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rožňava z 9. júna 2009 č. k. 10 C 160/2007-215 (a o odvolaní proti uzneseniu Okresného súdu Rožňava z 10. decembra 2009 č. k. 10 C 160/2007-267 /predbežné opatrenie/) rozhodoval senát Krajského súdu v Košiciach 5 Co, pričom jeho predsedom bol JUDr. J. S. Dovolateľka má za to, že aj v druhom prípade mal o odvolaní rozhodovať senát JUDr. J. Č. poukazujúc na v tom čase účinný rozvrh práce (súd bol nesprávne obsadený). Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2009, bod 1/ „Pravidiel pridelovania vecí“ v jednotlivých občianskoprávných agendách vecí, ktoré napadnú na krajský súd po 1. januári 2009 sa pridelujú senátom /samosudcom/ náhodným výberom pomocou aplikácie. Výnimkou z uvedenej zásady podľa bodu 3/ „Pravidiel pridelovania vecí“ sú veci, ktoré boli zrušené senátu /sudcovi/ v dôsledku odvolania alebo dovolania Najvyšším súdom Slovenskej republiky /alebo boli zrušené Ústavným sudom Slovenskej republiky/, ktoré boli vo veci samej a o predbežnom opatrení zrušené odvolacím súdom a vrátené súdu prvého stupňa, sa po opätovnom predložení odvolaciemu súdu pridelia tomu istému senátu /samosudcovi/, v ktorom je zadelený sudca, ktorý vec referoval. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že v predmetnej veci nedošlo k vade v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. z nasledovných dôvodov. V danom prípade je predmetom konania určenie, že žalobcami označený podiel na špecifikovaných nehnuteľnostiach patrí do dedičstva po poručiťelke. V zmysle § 152 ods. O.s.p. o veci samej sa rozhoduje rozsudkom. To znamená, že o veci samej rozhoduje súd rozsudkom len v prípade meritórneho rozhodnutia. Uznesenie okresného súdu o zastavení konania pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci nie je rozhodnutie vo veci samej (Porovnaj napr. uznesenie NS ČR z 23. novembra 2010 sp.zn.

26 Cdo 3591/2009). Tu išlo o procesné rozhodnutie (neskôr zrušené odvolacím súdom). Obsah jeho výroku sa totiž nedotýkal predmetu konania. Vecou samou sa totiž rozumie nárok, ktorý je predmetom konania aj s príslušenstvom (porovnaj Marek Števček, Svetlana Ficová a kol. *Občiansky súdny poriadok. Komentár*, Praha 2009, str. 359, Ján Mazák a kol. *Základy občianskeho procesného práva*, Bratislava 2007, str. 321-322). Z uvedeného vyplýva, že o odvolaní proti rozsudku okresného súdu vo veci samej nemusel rozhodovať ten istý senát, ktorý rozhodoval o odvolaní proti uzneseniu procesnej povahy. Vychádzajúc z rozvrhu práce odvolacieho súdu možno konštatovať, že nešlo o výnimku z „Pravidiel pridelovania vecí“ tak, ako sa mylne dovolateľka domnievala. Senát 11 Co nerozhodoval o odvolaní proti rozhodnutiu o veci samej, preto po opätovnom predložení odvolaciemu súdu nebola vec pridelená senátu 11 Co, pretože nešlo o výnimku z „Pravidiel pridelovania vecí“ podľa bodu 3/ rozvrhu práce.

Nakoľko prípustnosť dovolania žalobkyne 1/ nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p., ani z § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky odmietol jej dovolanie v súlade s § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Pritom riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.»

Ako vyplynulo z rozvrhu práce krajského súdu, ktorý si ústavný súd od krajského súdu vyžiadal, tento v časti občianskoprávnej agendy obsahuje pod marginálnou rubrikou „Pravidlá pridelovania vecí“ (s. 64 a nasl.) v bode 1 základné pravidlo pridelovania vecí, podľa ktorého „V jednotlivých občianskoprávných agendách vecí, ktoré napadnú na krajský súd po 1. 1. 2009, sa pridelujú senátom (samosudcom) náhodným výberom pomocou aplikácie. Ak vec nemožno prideliť náhodným výberom pomocou aplikácie, pridelí sa po vyznačení hodiny a minúty nápadu podateľňou rovnomerne podľa číselného označenia senátov.“ a v bode 3 písm. a) výnimku z tohto pravidla formulovanú takto: „Ďalšou výnimkou zo zásady uvedenej pod bodom 1/ sú veci, ktoré boli zrušené senátu (sudcovi) v dôsledku odvolania alebo dovolania Najvyšším súdom SR (alebo boli zrušené Ústavným súdom SR), ktoré boli vo veci samej a o predbežnom opatrení zrušené odvolacím súdom

a vrátené súdu prvého stupňa, sa po opätovnom predložení odvolaciemu súdu pridelia tomu senátu (samosudcovi), v ktorom je zadený sudca, ktorý vec referoval.“

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti uzneseniu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010. Sťažovateľka porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru videla v tom, že krajský súd zrušil prvostupňové rozhodnutie, hoci pre to neboli splnené podmienky ustanovené Občianskym súdnym poriadkom. Jeho rozhodnutie je navyše nedostatočne odôvodnené, pretože z neho nemožno zistiť, v čom prvostupňový súd nesprávne právne vec posúdil tým, že na jej posúdenie použil ustanovenie § 630 Občianskeho zákonníka. Krajský súd bol podľa názoru sťažovateľky viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil okresný súd. Prihliadnuť na vady konania bez toho, aby boli odvolateľom namietané, možno len vtedy, ak tieto vady museli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, čo sa však v tomto prípade nestalo. Druhým dôvodom porušenia sťažovateľkou označených práv malo byť to, že na krajskom súde rozhodoval v jej veci nezákonný sudca.

Podľa § 205 ods. 2 písm. c), d) a f) OSP odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že...

c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,... f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 212 ods. 1 OSP odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný.

Podľa § 213 ods. 1 OSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Podľa § 212 ods. 3 OSP na vady konania pred súdom prvého stupňa prihliada odvolací súd, len ak mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa § 221 ods.1 písm. f) a h) OSP súd rozhodnutie zruší, len ak... f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,...

h) súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľky o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľky neobstojí. Krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, a rovnako tak odôvodnil aj procesný postup, ktorý zvolil, teda zrušenie rozsudku súdu prvého stupňa a vrátenie veci na ďalšie konanie prvostupňovému súdu. Odôvodnenie jeho rozhodnutia preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Sťažovateľka vo vzťahu k rozsudku krajského súdu však ďalej tvrdila, že tento je založený na takom výklade a aplikácii dotknutých (procesno) právnych noriem, ktorý nezodpovedá ich účelu a zmyslu a je ústavne nekonformný.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd

a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd považuje aplikáciu procesnoprávnych ustanovení Občianskeho súdneho poriadku krajským súdom za takú, ktorá je zlučiteľná s čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Krajský súd pri svojom rozhodovaní správne dospel (aj) na základe citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku k záveru, podľa ktorého v danom prípade neboli splnené podmienky ani na potvrdenie a ani na zmenu napadnutého rozhodnutia okresného súdu. Rozhodnutie okresného súdu nebolo totiž možné považovať za správne, pretože správnym rozhodnutím vo veci je iba rozhodnutie riadne odôvodnené. Pokiaľ rozhodnutie prvostupňového súdu takto odôvodnené nie je, a je preto nepreskúmateľné, nemožno ho považovať ani za formálne správne a nemožno hovoriť ani o tom, že by ho odvolací súd mohol meritórne preskúmať a dospieť k záveru o tom, či bolo správne obsahovo. Keďže už len z tohto dôvodu boli splnené vo vzťahu k rozhodnutiu prvostupňového súdu podmienky na jeho zrušenie, krajský súd nemohol svojím zrušujúcim rozhodnutím prekročiť svoju právomoc. Keďže rozhodovaním o žalobe sťažovateľky z hľadiska, či je, alebo nie je namieste jej vyhovieť, sa bude okresný súd ešte zaoberať, z tohto pohľadu sa javí ďalšie preskúmavanie rozhodnutia krajského súdu ústavným súdom za predčasné. Pokiaľ krajský súd uložil okresnému súdu doplniť dokazovanie (tak ako to odôvodnil krajský súd), ide o dôkazy, ktoré je súd povinný vykonať v záujme riadneho zistenia skutkového stavu aj bez

návrhov účastníkov, pretože potreba ich vykonania vyplynula z doterajších výsledkov dokazovania. Nemožno preto prisvedčiť ani argumentom sťažovateľky o tom, že krajský súd prekročil svoju právomoc tým, že s poukazom na obsah odvolania žalovaného uložil okresnému súdu dokazovanie doplniť. Krajský súd bol povinný hľadať skutočné spravodlivé usporiadanie vzťahov medzi účastníkmi a neprístupovať k rozhodovaniu v ich veci iba formalisticky, pričom túto požiadavku naplnil. Tak ako na to ostatne správne poukázal aj najvyšší súd, obsah odvolania bol krajský súd povinný posudzovať nielen podľa označenia dôvodov odvolania, ale podľa obsahu podaného odvolania žalovaným. Ostatne aj ústavný súd sa stotožňuje so záverom krajského súdu, podľa ktorého rozsudok okresného súdu bol nedostatočne odôvodnený, keď z neho nemožno zistiť, z akých dôvodov (aj v kontexte rozhodovacej praxe všeobecných súdov k tejto otázke) považoval konanie žalovaného spočívajúce (zrejme iba) v oslovovaní sťažovateľky a jej matky hrubými výrazmi za také, ktoré naplňa podmienky vyžadované § 630 Občianskeho zákonníka pre vrátenie daru. Záver o správnosti právneho posúdenia veci možno urobiť iba vtedy, ak je na vec aplikované ustanovenie právneho poriadku, ktoré sa na ňu vzťahuje, a súčasne je takéto ustanovenie aj vykladané správnym spôsobom.

Pokiaľ sťažovateľka namietala, že vo veci rozhodoval nezákonný senát, posúdenie dôvodnosti tejto jej argumentácie sa v zásade redukuje na posúdenie ústavnej konformnosti výkladu pojmu rozhodnutia „vo veci samej“ v už citovanom bode 3 Pravidiel pridelovania vecí v rozvrhu práce krajského súdu. V situácii, keď je zrejmé, že vec bola pridelená senátu náhodným výberom, rozpor tohto postupu s rozvrhom práce krajského súdu by mohol byť daný iba v prípade, ak by sa na pridelenie tejto veci mala vzťahovať uvedená výnimka. Podľa bodu 3 Pravidiel pridelovania vecí sa takto vec nepridelí (okrem iného aj) vtedy, ak ide o vec, ktorá už prv *„bola vo veci samej... zrušená odvolacím súdom a vrátená súdu prvého stupňa“*, pretože takáto vec *„sa po opätovnom predložení odvolaciemu súdu pridelí tomu senátu (samosudcovi), v ktorom je zadelený sudca, ktorý vec referoval“*. Sťažovateľka zastáva názor, podľa ktorého rozhodnutie o zastavení konania je rozhodnutím vo veci samej a iný výklad tohto pojmu nie je prípustný, pretože popiera účel a zmysel tohto ustanovenia rozvrhu práce krajského súdu.

Účelom a zmyslom citovaných ustanovení rozvrhu práce krajského súdu je dosiahnuť stav, ktorý je charakteristický tým, že v prípade, ak sa senát už prv vecou meritórne zaoberal, je namieste, aby o takejto veci rozhodoval znova rovnaký senát (sudca). Zaoberať sa meritórne vecou sťažovateľky znamená zaoberať sa skúmaním existencie a naplnenia zákonných dôvodov na vrátenie daru. Pri posudzovaní danosti procesnej prekážky brániacej prerokovaniu veci, resp. správnosti záveru prvostupňového súdu o takejto otázke odvolacím súdom (rozhodovanie o odvolaní proti uzneseniu o zastavení konania pre nedostatok podmienok konania) nie je predmetom posudzovania skúmanie existencie a naplnenia zákonných dôvodov na vrátenie daru. Preto ústavne konformnému výkladu pojmu rozhodnutia „vo veci samej“ v citovanom ustanovení rozvrhu práce krajského súdu zodpovedá záver, podľa ktorého uznesenie prvostupňového súdu o zastavení konania pre prekážku právoplatne rozhodnutej veci nie je rozhodnutím vo veci samej, pretože obsah jeho výroku sa nedotýka predmetu konania (ako to konštatoval aj najvyšší súd rozhodujúc o sťažovateľkou podanom dovolaní v tejto veci).

Za tejto situácie považuje ústavný súd preto za vylúčené, aby rozhodnutím krajského súdu č. k. 5 Co 352/2009-295 zo 4. marca 2010 z dôvodov uvedených sťažovateľkou mohlo dôjsť k porušeniu ňou označených práv. Preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 zákona o ústavnom súde.

Ďalej sa ústavný súd zaoberal tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 230/2010 z 31. marca 2011. Porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru videla sťažovateľka v tom, že najvyšší súd meritórne jej dovolanie neprejednal v dôsledku toho, že nezistil podmienky prípustnosti dovolania, hoci podľa názoru sťažovateľky tieto boli naplnené. Naplnené mali byť tým, že odvolací súd prekročil rozsah svojej právomoci tým, že nerešpektoval svoju viazanosť rozsahom a dôvodmi odvolania [§ 237 písm. f) OSP], a tým, že o veci nekonal zákonný sudca [§ 237 písm. g) OSP].

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci. Čo sa týka tejto otázky, ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo veci sťažovateľky nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľky a postupom najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednak tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. októbra 1998).

Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa, ak boli príslušné zákonne ustanovenia rešpektované (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

Podľa § 237 písm. f) a g) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak... f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Ako vyplýva už z toho, čo uviedol ústavný súd vo vzťahu k časti sťažnosti sťažovateľky smerujúcej proti rozhodnutiu krajského súdu, ústavný súd považuje za zrejmé, že krajský súd svojím postupom spočívajúcim v zrušení prvostupňového rozhodnutia neprekročil svoju právomoc a nedošlo ani k tomu, aby jeho rozhodnutie bolo vydané senátom, ktorý by nebol vo veci sťažovateľky zákonným sudcom v zmysle rozvrhu práce krajského súdu. Za tohto stavu musel ústavný súd konštatovať, že vo veci sťažovateľky nemohli byť naplnené podmienky prípustnosti dovolania ustanovené v § 237 písm. f) a g) OSP, bez splnenia ktorých nebolo možné jej dovolanie meritórne prerokovať.

Keďže ústavný súd považuje za vylúčené, aby postupom najvyššieho súdu došlo k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv, jej sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti rozhodol ústavný súd tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. novembra 2011